خراسان روزنامه صبح ایران
یک‌شنبه ۱۷ تیر ۱۳۹۷ . ۲۴ شوال ۱۴۳۹ . شماره ۱۹۸۶۰

آمار گردشگران ایرانی به مقصد ترکیه از حدود یک میلیون و ۸۰۰ هزار نفر در سال ۹۵ با رشد بیش از ۵۴ درصدی به حدود دو میلیون و ۸۰۰ هزار نفر افزایش یافته است. سهم این مقصد برای گردشگران ایرانی نیز از حدود ۲۲ درصد، به ۳۰ درصد رسیده است. با یک حساب سرانگشتی و با فرض این که سفر هر مسافر ایرانی به ترکیه حداقل ۱۰۰۰ دلار تمام می‌شود، می‌توان گفت که ایرانی‌ها سال گذشته، حدود دو میلیارد و ۸۰۰ میلیون دلار ارز از کشور خارج و به جیب ترک‌ها واریز کرده‌اند.

ارزبری ۲/۸ میلیارد دلاری سفر ایرانیان به ترکیه در سال ۹۶

کارنامه ۳ ماهه ارز ۴۲۰۰ تومانی

از هجوم برای واردات تا رانت جویی های ارزی

محمد حقگو
info@khorasannews.com

در پی جهش های ارزی از هفته های پایانی فروردین ماه بود که دولت با تعیین نرخ ۴۲۰۰ تومان برای واردکنندگان و تضمین تامین ارز برای واردات، سعی کرد افزایش بیشتر نرخ ارز را مهار کند و مانع از انتقال این تورم ارزی بر تورم داخلی شود. با این حال، اواخر خردادماه، آماری از ارز اختصاص یافته به واردات منتشر شد مبنی بر این که از آغاز تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی به واردات یعنی ۲۱ فروردین، بیش از ۱۲ میلیارد دلار ارز بدین منظور اختصاص یافته است. این آمار دو پیام را با خود به همراه داشت. اول این که نشان می داد هجوم دلالان ارزی برای واردات کالاهای ولو کم اهمیت به کشور، با هدف سودجویی در بازار افزایش یافته است. دوم این که همزمان با گرانی برخی کالاهای مشمول ارز واردات و نیز کمبود برخی کالاها از قبیل لوازم خانگی، این سوال ایجاد شد که پس این کالاهای وارداتی کجا هستند و چرا نوسانات افزایشی قیمت در بازارهای کالایی به وجود آمده است. متناسب با این اتفاقات، دولت دو نوع واکنش در سطح سیاست گذاری و اجرایی داشت:

۱- در واکنش به رخداد اول که ناشی از هجوم برای واردات بود، دولت برای این که بتواند مدیریت بهتری روی منابع ارزی انجام دهد، واردات ۱۴۰۰ قلم کالاهای غیر ضروری را اساساً ممنوع اعلام کرد. آمارهای سال گذشته نشان می داد که واردات این کالاها، در حدود چهار میلیارد دلار ارزبری داشته است. دولت همچنین اقدام به طبقه بندی کالاهای وارداتی به طور خلاصه در سه گروه ضروری، مواد اولیه و مواد مصرفی کرد و مقرر شد تا تامین ارز گروه اول بر عهده ارزهای حاصل از فروش نفت، تامین ارز گروه دوم بر عهده ارزهای حاصل از صادرات پتروشیمی و مواد معدنی و تامین ارز گروه سوم بر اساس صادرات سایر کالاهای غیر نفتی صورت گیرد. بر این اساس، ارزش ارز تامینی برای کالاهای گروه اول با ۴۰۰ تومان یارانه، به قیمت ۴۲۰۰ تومان، ارز کالاهای گروه دوم با نرخ ۴۲۰۰ تومان و ارز کالاهای سوم به قیمت ۴۲۰۰ تومان به اضافه ارزش اظهارنامه های صادراتی صادر کنندگان (که در بازار آزاد تعیین خواهد شد)، در اختیار واردکنندگان قرار می گیرد.

۲- اما در خصوص پدیده دوم که بوی سوء استفاده و رانت آن هم در شرایط حساس کنونی را می داد، دو اقدام مهم و شاید بتوان گفت انقلابی از سوی دولت روی داد. در اولین رویداد، جهرمی وزیر ارتباطات در واکنش به افزایش بی سابقه قیمت ها در بازار تلفن همراه، با استفاده از دیپلماسی نظارت عمومی، اقدام به شفاف سازی اسامی واردکنندگان تلفن همراه با ارز یارانه ای کرد. این ابتکار شفافیت، با استقبال مردم و کارشناسان مواجه شد و در اولین شوک خود به بازار دلالی زده گوشی تلفن همراه، قیمت ها را کاهش داد. ضمن این که فضایی به وجود آمد تا مردم در پی شفافیت ایجاد شده، بتوانند در مقابل اجحاف گران فروشی واردکنندگان تلفن همراه با ارز یارانه ای، از خود احقاق حق کنند. اما در اقدام مشابه بعدی، این بار رئیس جمهور وارد عمل شد و به بانک مرکزی و وزارت صنعت دستور داد تا فهرست کامل واردکنندگان و کالاهای واردشده با ارز ۴۲۰۰ تومانی منتشر شود. در پی این دستور، اگرچه در ابتدا وزیر صنعت مخالفت هایی برای اعلام اسامی واردکنندگان داشت و آن را جنگ با بخش خصوصی خواند، اما در ادامه و با افزایش فشار افکار عمومی، این فهرست را به بانک مرکزی اعلام و بانک مرکزی فهرستی از دریافت کنندگان ارز ۴۲۰۰ تومانی را منتشر کرد. این بانک همچنین در مرحله بعدی، به طور خاص فهرست واردکنندگان خودرو را نیز اعلام کرد. در ادامه این گزارش، جزئیات بیشتری از رویدادهای مذکور را که در حدود ۹۰ روز و در خصوص مصارف ارزی ۴۲۰۰ تومانی رخ داده است و در نهایت چند برداشت و نکته قابل تامل در این باره را بیان خواهیم کرد.

■ حذف هدررفت حدود ۴ میلیارد دلار منابع ارزی

همان گونه که بیان شد، دولت در یکی از اقدامات اخیر خود، واردات حدود ۱۴۰۰ قلم (به طور دقیق تر ۱۳۳۹ قلم) کالا را محدود کرد تا بدین وسیله، بخشی از بار تقاضای واردات ایجاد شده در بخش های غیر ضروری از روی دوش تجارت خارجی کشور برداشته شود. این صرفه جویی هم به لحاظ منابع ارزی و هم به لحاظ یارانه ای که دولت به ارزهای ۴۲۰۰ تومانی می داد حائز اهمیت بود. وزارت صنعت در این خصوص واردات برخی انواع کالاها نظیر موارد زیر را ممنوع اعلام کرد. انواع مداد و مداد رنگی با مغزی دارای غلاف سخت، مبل، وسایل نقلیه آتش نشانی، آمبولانس، خودرو، لامپ حبابی، دربازکن تصویری و غیر تصویری، توستر، ریش تراش، شیرآلات بهداشتی، اتوپرس خانگی، انواع کابین و فریم کابین آسانسور، انواع در لولایی و اتوماتیک آسانسور، فریزر ایستاده و صندوقی به گنجایش حداکثر ۹۰۰ و ۸۰۰ لیتر، یخچال فریزرهای توام شده مجهز به درهای خارجی جداگانه، رادیاتور مربوط به سیستم حرارت مرکزی، ظرف شویی و روشویی از فولاد زنگ نزن، مخزن، منبع، اوپال، کف پوش و شیر خشک صنعتی. بعد از این اقدام، رئیس جمهور، این ممنوعیت اساسی را فرصتی مناسب برای تولیدکنندگان ایرانی برای تولید این محصولات اعلام کرد.

■ ۲/۵ میلیارد دلار واردات پر حرف و حدیث

طبق آن چه که در ابتدای این مطلب بیان شد، ۱۱ تیرماه، بانک مرکزی فهرستی از دریافت کنندگان ارز ۴۲۰۰ تومانی را منتشر کرد. این فهرست بیانگر ۲/۵ میلیارد دلار واردات بود. با توجه به این که این رقم، بخش کمی از رقم ۱۲ میلیارد دلار ارز یارانه ای تخصیص داده شده را شامل می شد، بانک مرکزی هم این موضوع را صریحاً اعلام کرد. در این فهرست از ۱۴۸۲ شرکت نام برده شد که برای واردات انواع کالا، از تایر، عدس و نخود تا لوازم خانگی و بخار شوی و برنج و روغن تخصیص یافته اند. بانک مرکزی تصریح کرد که «این گزارش به درخواست وزارت صنعت برای کالاهایی که از سوی آن وزارتخانه مشخص شده، تهیه شده و بنابراین در برگیرنده تمام کالاهای تامینِ ارز شده توسط بانک مرکزی نیست. مقادیر قابل توجهی ارز نیز به مسافران خارج از کشور شامل دانشجویان، بیماران و نیز خدمات ثبت سفارش شده اختصاص داده شده که در این جا به آن ها اشاره نشده است».

طبق این آمارها، معلوم شد که بیش از ۱۱۸ میلیون دلار ارز یارانه ای برای واردات گوشی تلفن همراه اختصاص داده شده است. همچنین با انتشار فهرست یادشده، نکات جالب و بعضا عجیبی در این باره کشف شد. به عنوان مثال معلوم شد که تعدادی از شرکت های خودرویی با تعرفه دولتی، ارز ۴۲۰۰ تومانی برای واردات چای و چای ساز و دروارداتِ این اقلام، به ویژه مورد مدلل، کارت زرد بدهد.

■ خودرو با واردات ۱۲۰ میلیون یورویی خبرساز شد

خودرو که در یک سال اخیر یکی از پرخبرترین حوزه های مربوط به واردات کالا بوده است، باز هم خبرساز شد. در حالی که بانک مرکزی در اولین فهرست کالاهای وارداتی با ارز دولتی، آمار واردات خودرو را منتشر نکرده بود، چندی بعد، این فهرست را منتشر کرد تا معلوم شود ۱۲۰ میلیون یورو در مدت زمان اجرای سیاست ارزی، برای واردات ۴۹۰۰ خودرو اختصاص یافته است. نکته قابل توجه در این میان واردات ۱۸ میلیون یورویی خودرو توسط وزارت بهداشت بود که انتقادات را برانگیخت. با این حال وزارت بهداشت دریافت این میزان ارز را مربوط به واردات آمبولانس های جدید این وزارتخانه اعلام کرد. از سوی دیگر انتقادات به دریافت ارز توسط واردکنندگان خودرو نیز مطرح شد. محصولاتی که در ماه های اخیر، افزایش قیمت های بالایی را در بازار داخل به خود دیده بودند. در این باره نیز چند وارد کننده عمده این محصولات که اسامی آن ها در لیست بانک مرکزی بود، با اعلام مشکلات متعددی که تغییرات ناگهانی سیاست دولت در زمینه واردات این کالاها برای آن ها به وجود آورده است و نیز این که ارزهای دریافتی دولتی، بخش کمی از نیاز وارداتی آن ها را تامین خواهد کرد، حتی ابراز تمایل کردند که ارزهای دریافتی را بازگردانده یا ارز مورد نیاز خود را از مسیری غیر از مسیر ارز یارانه ای تامین کنند. ایراد دیگری که به نظر می رسد در این زمینه باقی مانده است، منتشر نشدن فهرست اسامی وارز اختصاص یافته به واردکنندگان خودروهای مونتاژی است. بر اساس آمارهای تجارت خارجی، در سه ماه نخست امسال در حالی مونتاژکاران حدود ۷۸۰ میلیون دلار انواع قطعه خودرو را وارد کرده اند که نامی از آن ها در فهرست دریافت کنندگان ارز رسمی دیده نمی شود.

در هر حال، اگرچه کل ارز تامین شده برای واردات خودرو در مدت یادشده، به نسبت حجم عظیم ۱۲ میلیارد دلار، رقم ناچیزی است، اما اختصاص ارز برای کالاهایی لوکس از این دست، آن هم در شرایط کنونی، حساسیت های خاصی را می طلبد که تنها بخشی از آن هم اینک با ممنوعیت واردات خودرو برطرف شده است. درباره سایر خودروهای مونتاژی نیز با وجود تاکیدات بسیار بر لزوم رشد داخلی سازی خودروهای تازه وارد مونتاژی، باز ملاحظه می شود که این برنامه به طور قاطع از سوی وزارت صنعت پیگیری نشده یا اطلاع رسانی مناسب و منسجمی در این خصوص صورت نگرفته است.

قهوه ساز گرفته اند! این موارد، انتقادات از نحوه تخصیص ارز برای واردات را برانگیخت. در عین حال، انتقادها درباره کالاهایی که طی مدت اخیر گران شده اند اما در فهرست دریافت ارز ۴۲۰۰ تومانی هم قرار دارند، بالا گرفت. شرکت های مختلف وارد کننده لوازم خانگی و واردکنندگان کره و برنج و گوشت قرمز که میزان قابل توجهی ارز دولتی دریافت کرده اند و بعضا افزایش قیمت هم داشته اند، در معرض این انتقادات قرار گرفتند. این فهرست، ریشه های انحصار در برخی اقلام کشاورزی را نیز عیان کرد. به عنوان مثال معلوم شد که شرکت روغن نباتی ماهیدشت کرمانشاه که متعلق به خانواده معروف مدلل است، ۱۵۰ میلیون یورو برای واردات دانه سویا دریافت کرده است. این موضوع سبب شد تا مجلس به وزیر جهاد کشاورزی به دلیل رفع نشدن انحصار به واردکنندگان اختصاص یابد. احتمالا بانک مرکزی بنا دارد مسافران را به بازار ثانویه ارز ارجاع دهد تا از این طریق نیازهای ارزی خود را تامین کنند.

■ سفره گردشگری با ارز یارانه‌ای برچیده می‌شود؟

بر اساس سیاست ارز تک نرخی که پس از جهش نرخ ارز تنظیم شد، بنا بر این گذاشته شد تا گروه های مختلف متقاضی ارز، از جمله مسافران، دانشجویان و بیماران به تعداد محدود ارز مورد نیاز خود را از سیستم بانکی دریافت کنند. مشکل اصلی در تامین ارز مسافران از ابتدای اجرای سیاست ارز تک نرخی این بود که با تصمیم بانک مرکزی فقط یک بار در سال آن هم به میزان ۱۰۰۰ یورو به مسافرانی که قصد سفر به کشورهای اروپایی را دارند پرداخت می شد. البته ۵۰۰ یورو هم به کشورهای همسایه تعلق می گرفت. در این زمینه این سوال پابرجا بود که اگر فردی بیش از یک بار در سال قصد سفر به کشورهای اروپایی را داشته باشد، از کجا و با چه قیمتی باید ارز مورد نیاز خود را تامین کند؟ دولت تاکید داشت که دلار با قیمت بالاتر از ۴۲۰۰ تومان، قاچاق است و طبعاً خریداران و فروشندگان این ارز هم قاچاقچی محسوب می شوند!

البته نباید در این میان از برخی واقعیات گذشت. برخی و تاکید می شود تنها برخی از فشارها برای آزاد گذاشتن مسافران برای دریافت ارز خارجی، از سوی سلبریتی ها یا قشرهای مرفهی صورت گرفت که مسافرت های خارجی خود را در معرض محدودیت می دیدند. به طور کلی می توان گفت در شرایطی که نقدینگی زیاد بوده و محدودیت سایر بازارها از جمله ارز، طلا، مسکن و نیز کالاهای لوکس یا بسیار فناورانه نتواند میل به مصرف افراد مالک این نقدینگی های بزرگ را تامین کند، یکی از راه های ممکن، صرف این نقدینگی به صورت ارز در کشورهای خارج به صورت تقاضای مصرف کالاهای گردشگری یا تقاضاهای خرید املاک است که آن هم طی سفرهای خارجی اتفاق می افتد. بد نیست بدانیم در این باره و طی سال گذشته، آمار گردشگران خارجی به مقصد ترکیه از حدود یک میلیون و ۸۰۰ هزار نفر در سال ۹۵ به حدود دو میلیون و ۸۰۰ هزار نفر افزایش یافته است. ضمن این که سهم این مقصد برای گردشگران ایرانی از حدود ۲۲ درصد در سال ۹۵، به حدود ۳۰ درصد در سال ۹۶ رشد داشته است. بعد از ترکیه نیز بالاترین رشد خروج گردشگر از کشور به گرجستان اختصاص دارد که این مقصد نیز از جمله مقاصد گردشگری (و نه زیارتی) پر مخاطب برای ایرانی ها محسوب می شود.

در هر حال بعد از گذشت سه ماه از اجرای سیاست ارز تک نرخی و البته شکست نسبی آن، بانک مرکزی و دولت به این تصمیم رسیدند که اجازه تشکیل بازار ثانویه ارز را بدهند تا بر اساس آن ارز صادرکنندگان با قیمت توافقی به واردکنندگان اختصاص یابد. همچنان که گفتیم، اختصاص ارز با نرخ ترجیحی به سایر کالاها که زنجیره توزیع آن ها در اختیار دولت نیست، نتیجه‌ای جز توزیع گسترده رانت ندارد. ۵- حتی در مورد کالاهایی که به طور منطقی می توانند مشمول دریافت ارز با نرخ ترجیحی باشند، بهتر است به جای فروش ارز به وارد کننده، از روش حق العمل کاری استفاده شود. به این معنی که شرکت بازرگانی دولتی با واردکنندگان بخش خصوصی در ازای کالای سفارش داده شده و تحویل آن به انبارهای مدنظر دولت، ارز دریافت کنند. این اقدام می تواند گام مؤثری در جلوگیری از گران شدن کالاهای اساسی باشد. این نامه در خاتمه تصریح کرده است: تصمیم ارزی دولت، در صورتی که ملاحظات فوق الذکر مورد توجه قرار گرفته و متناسب اصلاح شود، تصمیمی خردمندانه و قابل دفاع خواهد بود. انتظار داریم برای جلوگیری از بروز مجدد تبعات تصمیم ارزی قبل، تذکرات فوق مورد توجه جدی دولت محترم قرار گیرد.

سفر گردشگری با ارز یارانه‌ای برچیده می‌شود؟

بر اساس سیاست ارز تک نرخی که پس از جهش نرخ ارز تنظیم شد، بنا بر این گذاشته شد تا گروه های مختلف متقاضی ارز، از جمله مسافران، دانشجویان و بیماران به تعداد محدود ارز مورد نیاز خود را از سیستم بانکی دریافت کنند. مشکل اصلی در تامین ارز مسافران از ابتدای اجرای سیاست ارز تک نرخی این بود که با تصمیم بانک مرکزی فقط یک بار در سال آن هم به میزان ۱۰۰۰ یورو به مسافرانی که قصد سفر به کشورهای اروپایی را دارند پرداخت می شد. البته ۵۰۰ یورو هم به کشورهای همسایه تعلق می گرفت. در این زمینه این سوال پابرجا بود که اگر فردی بیش از یک بار در سال قصد سفر به کشورهای اروپایی را داشته باشد، از کجا و با چه قیمتی باید ارز مورد نیاز خود را تامین کند؟ دولت تاکید داشت که دلار با قیمت بالاتر از ۴۲۰۰ تومان، قاچاق است و طبعاً خریداران و فروشندگان این ارز هم قاچاقچی محسوب می شوند!

البته نباید در این میان از برخی واقعیات گذشت. برخی و تاکید می شود تنها برخی از فشارها برای آزاد گذاشتن مسافران برای دریافت ارز خارجی، از سوی سلبریتی ها یا قشرهای مرفهی صورت گرفت که مسافرت های خارجی خود را در معرض محدودیت می دیدند. به طور کلی می توان گفت در شرایطی که نقدینگی زیاد بوده و محدودیت سایر بازارها از جمله ارز، طلا، مسکن و نیز کالاهای لوکس یا بسیار فناورانه نتواند میل به مصرف افراد مالک این نقدینگی های بزرگ را تامین کند، یکی از راه های ممکن، صرف این نقدینگی به صورت ارز در کشورهای خارج به صورت تقاضای مصرف کالاهای گردشگری یا تقاضاهای خرید املاک است که آن هم طی سفرهای خارجی اتفاق می افتد. بد نیست بدانیم در این باره و طی سال گذشته، آمار گردشگران خارجی به مقصد ترکیه از حدود یک میلیون و ۸۰۰ هزار نفر در سال ۹۵ به حدود دو میلیون و ۸۰۰ هزار نفر افزایش یافته است. ضمن این که سهم این مقصد برای گردشگران ایرانی از حدود ۲۲ درصد در سال ۹۵، به حدود ۳۰ درصد در سال ۹۶ رشد داشته است. بعد از ترکیه نیز بالاترین رشد خروج گردشگر از کشور به گرجستان اختصاص دارد که این مقصد نیز از جمله مقاصد گردشگری (و نه زیارتی) پر مخاطب برای ایرانی ها محسوب می شود.

در هر حال بعد از گذشت سه ماه از اجرای سیاست ارز تک نرخی و البته شکست نسبی آن، بانک مرکزی و دولت به این تصمیم رسیدند که اجازه تشکیل بازار ثانویه ارز را بدهند تا بر اساس آن ارز صادرکنندگان با قیمت توافقی به واردکنندگان اختصاص یابد. احتمالا بانک مرکزی بنا دارد مسافران را به بازار ثانویه ارز ارجاع دهد تا از این طریق نیازهای ارزی خود را تامین کنند.

این موضوع از آن جا اهمیت بیشتری پیدا می کند، که همان طور که گفته شد، به تازگی سوء استفاده های عجیب و غریبی در این حوزه شکل گرفت. به عنوان مثال، اخبار و شنیده ها حکایت از آن داشت که برخی مسافران از سفر برگشته، یورو هایی را که با نرخ حدود ۵۰۰۰ تومان از بانک مرکزی گرفته اند به بازار می آورند تا با اختلاف قیمت حداقل ۴۰۰۰ تومانی بفروشند. این مسافران در سفر، تا حد امکان تلاش کرده بودند ارزهای یارانه ای دریافتی را خرج نکنند تا بعد در بازار آزاد تهران به نرخی که هم اینک حدود دو برابر است، بفروشند. از سوی دیگر برخی شنیده ها هم حاکی از آن بود که بعضی تورهای خارجی با قیمتی به نسبت پایین تر از نرخ واقعی و معمول و حتی مجانی! تورهای خود را برگزار می کردند. منتها برگزارکنندگان این تورها، این شرط را با مسافران می گذاشتند که ارز یارانه ای دریافتی آن ها را تصاحب کنند. خبر دیگری نیز که در روزهای اخیر منتشر شد، احتمال توقف پرداخت ارز مسافرتی از پایان تیرماه بود.

اگرچه این خبر تا لحظه تنظیم این گزارش به طور قطعی، تایید یا رد نشده است، اما به نظر می رسد با توجه به برخی سوء استفاده های صورت گرفته، احتمال یادشده چندان بیراه نیست. مواردی که بدان اشاره شد، بخش عمده ای از تحولات صورت گرفته در خصوص ماجراهایی بود که در حوزه ارز یارانه ای ۴۲۰۰ تومانی در حدود سه ماه اخیر رخ داد. این پدیده و تبعات منفی آن، مبین نکات مهمی است که در ادامه به آن اشاره خواهد شد.

چند نکته درباره ارز ۴۲۰۰ تومانی

سه ماه ریخت و پاش ارزی با نرخ ۴۲۰۰ تومانی که به خلاصه ای از آن اشاره شد، درس های مهمی را با خود به همراه دارد که باید مورد توجه هر سیاست گذار اقتصادی در حال و آینده باشد.

*غفلت از به کارگیری سامانه نظارت بر عرضه و تقاضای ارز: تجربه ارزی اخیر، بر خلاف میل و جهت گیری های قبلی دولت که بر بازار آزاد اعتماد بی شائبه ای داشت، در نهایت دولت را به سوی مدیریت تقاضای ارز با استفاده از سامانه ای به نام نیما کشاند. سامانه ای که در دوران تحریم های قبلی نیز ایجاد شد و بعدها به محاق رفته بود! حالا دوباره این سیاست زنده شده است. در حالی که این سیاست نباید به صورت مقطعی دنبال شود.

*بی توجهی به تعدیل نرخ ارز طبق تفاوت های تورمی ریال و دلار: یک قاعده سرانگشتی اقتصادی حاکی از این است که نرخ ارز باید طبق فرمولی که وابسته به نرخ تورم دلار و ریال است، سالانه یا بلکه ماهانه تعدیل یابد. یافته های پژوهشی هم اینک نشان می دهد که در صورتی که این تعدیل ها تا کنون صورت می گرفت، شاهد شوک های این چنینی در بازار ارز نبودیم.

*نظام معیوب قیمت گذاری و رهاسازی بازار: رهاشدگی بخش هایی از بازار از نظر کنترل و رهگیری به خصوص در کالاهای قاچاق، بی توجهی به پیاده سازی نظام مالیات بر ارزش افزوده، بی توجهی به ایجاد فضا برای محصولات با درصد ساخت داخل بیشتر و ... نمونه ای از نقایص در نظام بازرگانی داخلی هستند که در نهایت، منجر به تعمیق آثار شوک های ارزی در بازار، انتقال راحت تر تورم ارزی بر کالاهای داخلی و ایجاد شوک های قیمتی می شوند.

*واردات زدگی اقتصاد ایران: انتشار لیست های اخیر و افشای برخی حقایق در این زمینه که از سال های قبل نیز وجود داشته است، نشان داد که اقتصاد ایران تا چه حد وابسته به واردات است. به خصوص واردات انواع کالاهای کشاورزی، نهاده های دامی و ... که به نظر می رسد با پیشرفت فناوری های تولیدی و تبدیلی، تنها مقداری حمایت می خواهد تا وابستگی های کشور در این زمینه ها کاهش یابد. البته در این زمینه نباید از برخی رانت ها و امتیازات خاص برای افرادی که در رسانه ها از آن ها به اسامی مختلف یاد می شود، غافل شد. در مجموع باید تصمیمی جدی برای حذف واردات کالاهایی که با سیاست گذاری در کشور قابل رفع هستند، (مانند محصولات کشاورزی) گرفته شود.

*تعارف و تساهل و تسامح سیاست گذاران با نقدینگی و نظام بانکی: کمتر کسی است که نداند ریشه عمده مشکلات فعلی در خصوص بازار ارز، افزایش مصنوعی قیمت آن، پرداخت ارزهای یارانه ای و در نتیجه سونامی واردات، محصول افزایش نقدینگی است. موضوعی که ریشه در ترازنامه بانک ها و تعهد آن ها به پرداخت سودهای بالا و قطعی دارد. لذا باید رفع اساسی این نقیصه نیز مدنظر سیاست گذاران قرار گیرد تا از بروز شوک های ارزی از منظر نقدینگی به طور اساسی جلوگیری شود.

در نامه‌ای به رئیس جمهور مطرح شد:

۵ هشدار ۳ اقتصاددان مجلس درباره بازار ثانویه ارز

رؤسای کمیسیون‌های اقتصادی و برنامه و بودجه و رئیس کمیته پولی ـ بانکی مجلس در نامه‌ای به رئیس جمهور عدم شمول بازار ثانویه به ارائه ارز حاصل از صادرات کالاهای پتروشیمی، فولادی و کانی‌های فلزی را چالش جدیدی برای سیاست‌های ارزی دولت دانستند. به گزارش خبرگزاری فارس، محمدرضا پورابراهیمی رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس، غلامرضا تاجگردون رئیس کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات مجلس و همچنین محمدحسین حسین‌زاده بحرینی رئیس کمیته پولی- بانکی مجلس طی نامه‌ای به حسن روحانی رئیس جمهور، عدم شمول بازار ثانویه به ارائه ارز حاصل از صادرات کالاهای پتروشیمی، فولادی و کانی‌های فلزی را چالش جدیدی برای سیاست‌های ارزی دولت دانستند. در این نامه خطاب به رئیس جمهور آمده است: ۱- از مجموع اظهارات جنابعالی، معاون اول محترم رئیس جمهور و رئیس کل محترم بانک مرکزی این گونه مستفاد می‌شود که بازار متشکل ارزی مدنظر دولت، بازاری است با گستره و عمق اندک. به این معنی که تصمیم گرفته‌اید فقط ارز ناشی از صادرات کالاهای گروه سوم (همه کالاها غیر از کالاهای پتروشیمی و کانی‌های فلزی همچون فولاد و مس) در این بازار عرضه شود. این تصمیم، عملاً به معنی استمرار تصمیم نادرست ۲۱ فروردین ۹۷ دولت محترم است که آثار توزیعی آن اکنون بر همگان آشکار شده است. ۲- تصمیم ارزی جدید دولت در صورتی کارآمد و اثرگذار خواهد بود که از گستره و عمق کافی برخوردار باشد. این که تصمیم گرفته‌اید حدود دو میلیارد دلار منابع ارزی نسبتا مطمئن دولتی و شبه دولتی را با نرخ ثابت توزیع کنید و تنها حدود ۱۰ میلیارد دلار منابع ارزی غیر مطمئن ناشی از صادرات کالاهای سنتی همچون فرش و پسته را به بازار متشکل ارزی ارجاع دهید، قطعاً تصمیم نادرستی است. دلایل نادرستی این تصمیم و آثار سوء آن را در جلسات حضوری مکرر، خدمت جنابعالی و همکاران محترمتان توضیح داده‌ایم. ۳- مهم‌ترین دلیل نادرستی تصمیم دولت مبنی بر تخصیص دستوری بیش از ۴۰ میلیارد دلار ارز دولتی و شبه دولتی، عدم اشراف دولت بر زنجیره توزیع کالاهایی است که با استفاده از ارز ترجیحی به کشور وارد شده، یا با مواد اولیه خریداری شده با ارز ترجیحی تولید می‌شود. مطمئن باشید هر گونه تخصیص ارز دولتی به واردات، جز در مواردی که در بند بعد توضیح داده شده، به توزیع بیشتر رانت در اقتصاد کشور خواهد انجامید. تجربه سه ماهه اخیر و فهرست کالاهای وارداتی که به تازگی با استفاده از ارز ۴۲۰۰ تومانی ثبت سفارش شده اند و قیمت بازاری کالاهای مزبور، گواه روشنی بر این ادعاست. مطمئنیم که دولت محترم با هدف جلوگیری از گرانی کالاها اقدام به این کار کرده است؛ اما این واقعیت که دولت بر زنجیره توزیع کالاهای وارد شده اشراف کافی ندارد، باعث شد تا علی رغم حیف و میل وسیع ثروت ارزی کشور، مردم و مصرف کنندگان نهایی از نتایج آن هیچ استفاده‌ای نبرند. ۴- تخصیص ارز به قیمت ثابت باید محدود به واردات کالاهایی باشد که زنجیره توزیع آن ها تحت نظر دولت است. بر این اساس، گندم، نهاده‌های دامی و دارو می‌تواند مصادیق قطعی کالاهای مشمول و ارز با نرخ ترجیحی باشد. همچنان که گفتیم، اختصاص ارز با نرخ ترجیحی به سایر کالاها که زنجیره توزیع آن ها در اختیار دولت نیست، نتیجه‌ای جز توزیع گسترده رانت ندارد. ۵- حتی در مورد کالاهایی که به طور منطقی می‌توانند مشمول دریافت ارز با نرخ ترجیحی باشند، بهتر است به جای فروش ارز به وارد کننده، از روش حق العمل کاری استفاده شود. به این معنی که شرکت بازرگانی دولتی با واردکنندگان بخش خصوصی در ازای کالای سفارش داده شده و تحویل آن به انبارهای مدنظر دولت، ارز دریافت کنند. این اقدام می‌تواند گام مؤثری در جلوگیری از گران شدن کالاهای اساسی باشد. این نامه در خاتمه تصریح کرده است: تصمیم ارزی دولت، در صورتی که ملاحظات فوق الذکر مورد توجه قرار گرفته و متناسب اصلاح شود، تصمیمی خردمندانه و قابل دفاع خواهد بود. انتظار داریم برای جلوگیری از بروز مجدد تبعات تصمیم ارزی قبل، تذکرات فوق مورد توجه جدی دولت محترم قرار گیرد.

جدول متوسط [شماره ۷۱۵۷]

طراح جدول: مجید شادروح

افقی

۱- قمری- لطیف- راننده- خاتم ۲- کاشمر سابق- اشاره- صاحب- روزگار ۳- زنده- کرشمه- کال- وسنی- مسیحی ۴- اندک- قاعده- نسل- از کشیدنی ها- مادر ۵- شعله آتش- شش- یار منکر- دشت- بوی رطوبت ۶- پراکندن- میان- کهف- رو سیاه مطبخ ۷- لحظه- کشیدنی مدرسه- مرکز- گیج- خواسته ۸- فلز سرچشمه- سحاب- انعطاف- سخیف و خودنما- تکرار حرف ۹- از شهرهای آذربایجان شرقی- فلز پرمصرف- ثروتمند- سر- خرس فلکی ۱۰- بی حرکت- ارجمند- رشته- واقعه ۱۱- یگانه- جاری- بیم- تمجید

عمودی

۱- گشایش- دیدار- زیاد ۲- سریر- مرطوب ۳- خراش- سلاح کاشتنی- خاموش ۴- نود و پنجمین سوره قرآن کریم- آدم- عمارت ۵- بلبل- بلند ۶- نیرو- پیشکار ۷- آخرین توان- قشنگ- سالک ۸- اشاره به نزدیک- کل- جد ۹- وقت- طناب- حرفه ۱۰- جعبه مقوایی- شکننده ۱۱- زنبیل- دایم ۱۲- رایحه- فریاد- بدجنس ۱۳- کلمه تحسین و تعجب- مطیع- دهان دره ۱۴- درختی گرمسیری با میوه های دراز و تیره رنگ که دانه های آن مصرف دارویی دارد- محنت- آخرین بازمانده نازی ۱۵- از شکستنی ها- دروازه بان فوتبال ۱۶- گنجه- استانی در کشورمان ۱۷- گره دریایی- نصف- دشوار ۱۸- جذاب- صمیمی- مادر ورزش ها ۱۹- گلی است- یاری ۲۰- ظاهر ساختمان- عدد مجهول- پیکر

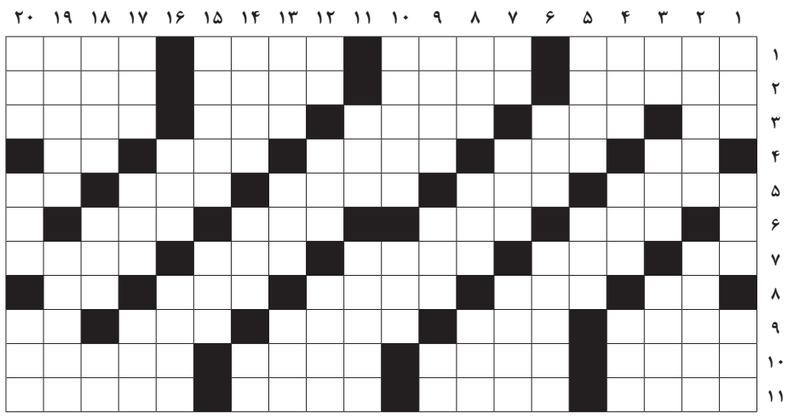

حل جدول شماره ۷۱۵۶

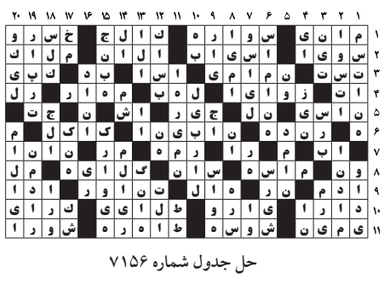

جدول سخت [شماره ۳۶۷]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی

۱- گوشه‌ای در دستگاه همایون- موفق ترین اثر سینمایی لورل و هاردی ۲- از موتورهای جست‌وجوگر اینترنتی- راه راست یافتن- روزگار گذشته- زادگاه نیما ۳- عنوانی برای سران قبایل- نوعی مرغابی- شهری در ایتالیا- شبکه تلویزیونی برون مرزی ما ۴- دستگاه آرد کردن غلات- نوعی کفش راحتی- هرسازمان تروریستی مخفی- حرف پیروزی ۵- بااهمیت- سراینده سایه عمر- محل شهادت دکتر چمران- برجسته و ممتاز ۶- نشاط- ریشه احکام اسلامی- گوسفند عربی- درخت همیشه سبز ۷- مجموعه شعری از زنده یاد مهرداد اوستا- دلباخته اتللو- مأنوس- رازنهفته ۸- کلاه الف- کفش- ثروتمند- آتش گرفته ۹- از اجزای پوششی گل- کلاهبردار- واضح و آشکار- توانایی درک و تشخیص ۱۰- انگور عرب- انتقال صفات از والدین به فرزندان- قادر- ازیاران امام علی(ع) ۱۱- کارآگاه داستان‌های ژرژ سیمنون- آلبومی با آواز سالار عقیلی.

عمودی: ۱- شک و تردید- واحد اندازه گیری حجم ۲- بی موقع- شهری در ترکیه ۳- مخفف گاه- باد بسیار گرم- رنگ سرد که نماد طبیعت است ۴- رمانی از میلان کوندرا، نویسنده نامدار چک- دل انگیز ۵- باتجربه- الهه عشق در اساطیر یونان ۶- بورسیه تحصیلی- امیدوار ۷- از مصالح ساختمانی- توله سگ شکاری- تخم مرغ انگلیسی ۸- عجله و تندی- بیشترین مقدار ۹- بتی در عصر جاهلی- از عناصر تشکیل دهنده نمک طعام- پارچه کهنه ۱۰- ظرفی برای نگهداری مواد غذایی- کتاب مقدس هندو ۱۱- همراه متل- صبحانه نخورده ۱۲- تلمبه- رطوبت- موی مجعد ۱۳- ماهی آزاد- هدف، نشانه ۱۴- مرحله خواب عمیق- اشاره- عمارت ۱۵- بیشتر از مقدار لازم- زیان دیدن ۱۶- رنگ تسکین ناراحتی های پوستی- خسته و درمانده ۱۷- آباد کننده- سردی مطبوع ۱۸- شرم- از ظروف آزمایشگاهی- ترش و شیرین ۱۹- نوعی اسلحه کمری- پرتوماه ۲۰- بیزاری- ملت ها.

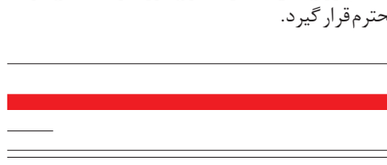
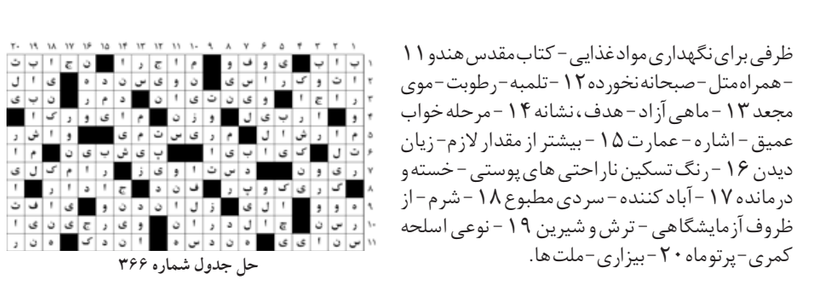
حل جدول شماره ۳۶۶